

KVALITETSVURDERING AF

DANSK LANDBRUGSMUSEUM

2014

Indhold

DANSK LANDBRUGSMUSEUM	2
<i>Nøgletal i 2013</i>	2
KULTURSTYRELSENS SAMLEDE VURDERING	3
KVALITETSVURDERINGENS FOKUSOMRÅDER	4
<i>Arbejdsgrundlag, organisation, ledelse</i>	4
<i>Ressourcegrundlag</i>	6
<i>Forskning</i>	8
<i>Formidling</i>	10
<i>Samlingsvaretagelse</i>	13
FREMTID	15
KVALITETSVURDERINGSBESØGET PÅ DANSK LANDBRUGSMUSEUM	16
BILAG 1: FORSKNINGSBEDØMMELSE	17

DANSK LANDBRUGSMUSEUM

Dansk Landbrugsmuseum (Landbrugsmuseet) er et statsligt kulturhistorisk museum under Kulturministeriet.

Dansk Landbrugsmuseum blev oprettet i 1889 og drevet frem til 1906 af Det Kongelige Danske Landhusholdningsselskab. Museet lå indtil 1969 i Kgs. Lyngby. Landbrugsmuseet blev i 1906 en statslig institution under Ministeriet for Landbrug og Fiskeri. I 1990 blev museet overført til Kulturministeriet.

Museet har i dag til huse i fredede og nybyggede bygninger på Gl. Estrup i Auning.

Nøgletal i 2013

- Museet havde 94.073 brugere
- Museets samlede indtægter var på 18,9 mio. kr.
- Museet rådede over i alt 22,7 årsværk, heraf 5 fastansatte videnskabelige årsværk.

KULTURSTYRELSENS SAMLEDE VURDERING

Det er Kulturstyrelsens samlede vurdering, at Dansk Landbrugsmuseum opgavevaretagelse er meget tilfredsstillende.

Museet arbejder professionelt og målrettet med en fortsat kvalitativ udvikling af den samlede virksomhed. Museet har i overvejende grad meget tilfredsstillende standarder for den faglige opgavevaretagelse. De senere år har museet udviklet sig til en betydelig, udadvendt og efterspurgt aktør i museumslandskabet med en klar faglig profil og med stærke samarbejdsrelationer til relevante erhverv, universiteter og andre vidensinstitutioner samt den øvrige museumsverden – i et vist omfang også internationalt.

KVALITETSVURDERINGENS FOKUSOMRÅDER

Arbejdsgrundlag, organisation, ledelse

Arbejdsgrundlag

Dansk Landbrugsmuseum er statens museum for landbrugets og måltidets kulturhistorie. Landbrugsmuseet har det nationale ansvar for landbokulturen, mad og måltidskulturen og den levende kulturarv (husdyr og planter).

Ansvarsområdets tidsmæssige afgrænsning er ikke nærmere defineret. Det er museets egen forståelse, at ansvarsområdet er nyere tids kulturhistorie med enkelte perspektiverende anslag fra før landboreformerne i sidste halvdel af det 18. århundrede.

Museet er i henhold til Kulturministeriets politik for resultatstyring af de statslige kulturinstitutioner omfattet af en rammeaftale for perioden 2012-15.

Museet har formuleret et strategisk grundlag (mission, vision) for sit virke, identificeret styrkepositioner (organisatoriske, kompetence- og ressourcemæssige, fysiske rammer mv.) samt udarbejdet strategi og målsætninger for museets udadvendte (faglige) opgaver i rammeaftaleperioden 2012-15. Kulturministeriets departement følger årligt op på museets indsatser, mål og resultater gennem årsrapport, virksomhedsmøde og ledersamtale. Museet har hidtil opnået tilfredsstillende målopfyldelse.

Museets strategi afspejler ikke den samlede virksomhed, herunder organisatoriske, ledelsesmæssige og ressourcemæssige forhold, da dette ikke er et krav iht. Kulturministeriets politik for resultatstyring.

Museets arbejdsgrundlag og opgaver er desuden defineret af museets vedtægter, finansloven og museumsloven.

Det er museets mission at være ”det nationale museum for landbrugets og måltidets kulturhistorie – identitetsskabende gennem viden, oplevelse og inddragelse.” Det er museets vision ”at være førende i Danmark, når det handler om landbokultur, måltidets kulturhistorie og den levende kulturarv.”

Museets strategiske grundlag og faglige fokus er ikke afspejlet i museets vedtægter. Vedtægterne er udarbejdet i 1990 i forbindelse med, at museet blev overført til Kulturministeriet, og der blev nedsat en komité for museet. Vedtægterne danner derfor fortrinsvis juridisk grundlag for komitéens sammensætning og virke.

Organisation

Landbrugsmuseet er organiseret i fire afdelinger:

- Bevaring
- Forskning og formidling
- Drift
- Økonomi.

I tilknytning til forsknings- og formidlingsafdelingen er bl.a. etableret Center for den levende kulturarv, Historisk Madskole, Den Landbrugsbotaniske Have og Skoletjeneste.

Med henblik på koordinering og videndeling er der etableret faste mødestrukturer, herunder ugentlige og månedlige personalemøder.

Museet har en venneforening samt en lang række faglige laug, der bidrager med frivilligt arbejde, levedegørelse og med at formidle de enkelte fagområder ved arrangementer, events, i skoletjenesten mv. Venneforening og laug har til sammen ca. 1.400 medlemmer. Venneforeningen yder desuden økonomisk tilskud til museet.

Ledelse

Landbrugsmuseet ledes i henhold til vedtægterne af en museumsdirektør, der er udnævnt af Kulturministeriet. Museumsdirektøren er over for Kulturministeriet ansvarlig for den faglige, administrative og økonomiske drift af museet.

Kulturministeriet udnævner en komité til at bistå museumsdirektøren med at fastlægge de overordnede retningslinjer for driften af museet. Komitéen er rådgivende og har ingen formelle beføjelser i forhold til museets drift. Komitéens medlemmer udpeges af Kulturministeriet efter indstilling fra Landbrug & Fødevarer, Det Kgl. Landhusholdningsselskab, Kongelige Danske Veterinær- og Landbohøjskole, Det Biovidenskabelige Fakultet, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Nationalmuseet, Herregårdsmuseet Gammel Estrup, Norddjurs Kommune og Dansk Landbrugsmuseums Venneforening. Kulturministeriet udpeger komiteens formand.

Medlemmerne vælges for en periode på fire år. Der er ikke opstillet konkrete udpegningskriterier, herunder til særlige professionelle kompetencer. Komitéens opgave og sammensætning fremgår af museets vedtægter.

Konstruktionen med en udnævnt komité uden formelle beføjelser i forhold til museets drift er etableret med museets overdragelse til Kulturministeriet i 1990. Før denne tid havde museet en bestyrelse som øverst ansvarlig for museet.

Museet har som statsinstitution adgang til professionelle kompetencer inden for administration og forvaltning i Kulturministeriet.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet i stort omfang engagerer frivillige, der understøtter museets faglige arbejde.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har et klart fagligt fokus for sin virksomhed

- at museet har et strategisk grundlag, en strategi og målsætninger for sin faglige museumsvirksomhed samt identificeret styrkepositioner ved museets virke.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at ansvarsområdets tidsmæssige dimension ikke er nærmere defineret.

Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet supplerer sin strategi, så den afspejler den samlede virksomhed, herunder sikrer sammenhæng mellem museets arbejdsgrundlag, styrkepositioner, faglige opgavevaretagelse samt organisatoriske, ledelsesmæssige og ressourcemæssige forhold
- at museet i dialog med Kulturministeriet overvejer relevansen af at opstille udpegningskriterier for komitéens sammensætning med henblik på at sikre professionelle kompetencer, der er relevante i forhold til museets drift og udvikling
- at museet ved lejlighed reviderer sine vedtægter, så museets strategiske grundlag og faglige fokus, herunder ansvarsområdets tidsmæssige afgrænsning, reflekteres i opgave og formålsbestemmelsen i vedtægterne.

Ressourcegrundlag

Økonomi

Museets samlede indtægter i 2013 var 18,9 mio. kr. Indtægterne var baseret på:

Bevilling fra staten	13,0 mio.kr.
Egenindtjening	5,9 mio.kr.

Den statslige bevilling omfatter nettobevillingen på 13,0 mio. kr. Egenindtjeningen omfatter indtægt fra entré, butik, tjenesteydelser, fonde mv. Museets budgetramme for 2014 udgør i alt 20,7 mio. kr. (statslig bevilling på 12,7 mio. kr. og forventet egenindtjening på 8,0 mio. kr.). Museet har over de seneste tre år (2011 -13) i gennemsnit haft en egenindtjening på ca. 5,9 mio. kr. årligt.

Med en samlet omsætning på knap 19 mio. kr. ligger museet lige over gennemsnittet i forhold til landets øvrige museer (statsanerkendte). Den gennemsnitlige omsætning på et statsanerkendt museum var i både 2011 og 2012 på 18 mio. kr.

Bygninger

Landbrugsmuseet har til huse i fredede tidligere avlsbygninger til herregårdsanlægget Gl. Estrup samt nyere tilbygninger opført til brug for museet. Bygningerne rummer samlet set museets udstillinger, administration, skolestue, værksteder, butik, forpagtet restaurant og nogle af museets magasiner samt væksthuse, staldanlæg mv. Museet råder endvidere over magasinfaciliteter i en tidligere kartoffelmøllefabrik i nærheden af museet. Der er omkring 27.000 m² bygninger, heraf 8.000 m² udstillinger.

Hertil kommer over 120 ha. udenomsarealer, der omfatter historiske marker, nytte- og prydhaver, plantager, folde til museets husdyracer mv.

Staten ejer alle museets bygninger og udenomsarealer.

Museets samlede udgifter til drift og vedligehold af museets bygninger og udenomsarealer udgjorde i 2013 ca. 2,2 mio. kr. svarende til godt 11 % af museets samlede udgifter. Museet har med udgangen af 2013 langfristet gældsforpligtelse på 57,8 mio. kr. Finansielle omkostninger og afskrivninger udgør hhv. ca. 2,7 mio. kr. og 2,1 mio. kr. Kulturstyrelsen konstaterer, at museet samlet set anvender ca. 7 mio. kr. (svarende til ca. 37 %) af museets samlede udgifter på bygningsdrift, finansielle omkostninger og afskrivninger.

Djursland Kommune har i 2014 ydet et tilskud på 0,5 mio. kr. til museet til at modsvare museets dækningsafgift til Kommunen. Kommunen har ikke truffet beslutning om at videreføre tilskuddet.

Dele af pleje- og vedligeholdelsesarbejdet af udenomsarealerne (Den Landbrugsbotaniske Have og æbleplantagen) bliver varetaget som et beskæftigelsesprojekt i samarbejde med Norddjurs Kommune.

Museet indgår fra medio 2014 aftale om drift og vedligehold af museets bygninger og udenomsarealer med Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme (SLKE).

Der foreligger en bygningsynsrapport fra 2007 udfærdiget af den kgl. bygningsinspektør med prioriteret plan for bevaring og vedligehold af museets bygninger. Det fremgår af rapporten, at bygningerne ”generelt er i acceptabel stand med fornuftig vedligeholdelse, men med et vist behov for genopretning.” Alle større vedligeholdelses- og genopretningsprojekter fra rapporten er gennemført. En ny revideret rapport forventes udarbejdet i samarbejde med den kgl. bygningsinspektør og SLKE i 2014.

Museet har planer om etablering af Madens Hus – et funktionelt historisk køkken (oplevelseskøkken og værksted) til bearbejdning af råvarer og fremstilling af historiske retter for fagfolk og brugere. Der er tale om en ombygning og nyindretning af en eksisterende bygning. Det samlede anlægsbudget er anslået til godt 17 mio. kr. Finansieringen heraf er ikke på plads.

Personale

Museet rådede i 2013 over 22,7 årsværk. Af disse havde fem en museumsfaglig videnskabelig uddannelsesbaggrund, ingen med ph.d. grad. Herudover personale med andre relevante fagkompetencer (landmand, tømrer, gartner mv.) samt teknisk og administrativt personale. Museet rådede desuden over time-lønnede, sæsonansatte, vagter mv. samt personer i flexjob og jobtilbud.

Af museets venneforening og faglige laug er der ca. 400 frivillige, der tager aktiv del i museets daglige arbejde og aktiviteter. Langt hovedparten af disse har relevant professionel faglig baggrund, herunder bl.a. tidligere skolelærere, håndværkere, landmænd, dyrelæger, slagteri- og mejeriarbejdere mv. De frivilliges arbejdskraft skønnes at udgøre ca. 12 årsværk.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet årligt formår i væsentligt omfang at supplere den ordinære statslige driftsbevilling med henblik på at sikre et bæredygtigt økonomisk grundlag for museet
- at museets arbejde i stort omfang understøttes af kvalificeret frivillig arbejdskraft
- at museet har og systematisk arbejder efter en samlet prioriteret plan for bevaring og vedligehold af sine bygninger, og at bygningerne er i god stand.

Det er tilfredsstillende:

- at museet kun anvender ca. 11 % af sit budget på drift og vedligehold af bygninger og udenomsarealer – omfanget taget i betragtning
- at museet har en differentieret personalesammensætning med relevante faglige kompetencer og uddannelsesbaggrunde i forhold til museets ansvarsområde og virke.

Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet fortsat prioriterer at have en differentieret personalesammensætning, men særligt har fokus på ansættelse af videnskabeligt personale, der kan bidrage til drift og udvikling af de museumsfaglige opgaver
- at museet i dialog med Kulturministeriet og SLKE arbejder for, at det samlede ressourceforbrug ved drift og vedligehold af museets bygning og udenomsarealer fortsat står i et rimeligt forhold til museets økonomiske ressourcegrundlag.

Forskning

Museet er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

Som led i kvalitetsvurderingen er museet blevet bedt om at indsende sine forskningspublikationer fra de seneste fire kalenderår med henblik på en ekstern forskningsbedømmelse i Kulturministeriets Forskningsudvalg.

Museet har indsendt 13 publikationer, hvoraf fem har været underkastet ekstern fagfællebedømmelse, og indgår derfor ikke i Forskningsudvalgets bedømmelse. Publikationerne dækker emnemæssigt bredt inden for museets ansvarsområde. Publikationerne omfatter hovedsaglig museets skriftserie, artikler mv. Der er alene publiceret på dansk og i nationale medier. Hovedparten er udgivet af museet selv.

Af de otte publikationer, der er indgået i Forskningsudvalgets bedømmelse, kan ingen i deres helhed betegnes som forskning efter det almene forskningsbegreb. En lang række artikler i de enkelte publikationer baserer sig på forskning, hvorfor publikationerne kun delvist kan betegnes som forskningspublikationer, da de ikke fuldt ud lever op til kriterierne i det almene forskningsbegreb. Disse forskningsar-

tikler undlader at reflektere over enten teori, metode eller forskningsstatus (jf. bilag 1, forskningsbedømmelse).

Museet har siden 2008 gennemført en lang række forskningsprojekter (anvendt forskning) med tilskud fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri som led i bevaring og bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer for jordbrug og fødevarer. Hovedparten gennemføres i et samarbejde med universitetet og andre vidensinstitutioner. Alle projekter underkastes fagfællebedømmelse. Aktuelt har museet tillige igangsat et større projekt i samarbejde med Food Organisation of Denmark – ”Østjyllands Spisekammer” – finansieret af Region Midtjylland (Grøn Vækst) med bidrag fra de østjyske kommuner og Naturehvervsstyrelsen. Museet har pt over 10 konkrete forskningsprojekter og publikationsudgivelser i gang. Museet har særlig fokus på forskningens anvendelighed, herunder skabe ny viden gennem originale undersøgelser inden for fx den levende kulturarv og måltidets kulturhistorie, der kan bidrage til forbedrede eller udvikling af materialer, produkter, processer mv. til gavn for bl.a. industrien/virksomheder.

Museets forskning, undersøgelser og udgivelser reflekteres på museets hjemmeside.

Museet indgår i væsentligt omfang i relevante faglige og tværfaglige netværk, og samarbejder med museer, universiteter og andre institutioner nationalt og internationalt om sin forskning, herunder bl.a. nationale museale puljesamarbejder, nordiske landbrugsmuseer, Aarhus Universitet, KU-Life, Agro-Tech, Nordgen, Genbanker i Danmark og Sverige (Den kongelige danske Veterinær- og Landbohøjskole i København, Pometet i Høje Tåstrup og Nordisk Genbank i Sverige), Aarstiderne. Museet er tillige repræsenteret i relevante udvalg under Fødevareministeriet (Plantegenetisk Udvalg og Bevaringsudvalg for Danske Husdyrgenetiske Ressourcer).

Museet er yderst aktiv med bl.a. afholdelse af forelæsninger på universitetet samt afholdelse af og deltagelse i nationale og internationale forskningsseminarer.

Museet har udarbejdet en forskningsplan med afsæt i museets strategiske grundlag og mål for forskningen i rammeaftalen 2012-15. Forskningsplanen omfatter overvejelser om samarbejder, publicering, videndeling og ressourcer.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet bedriver forskning i henhold til det almene forskningsbegreb
- at museet i stort omfang igangsætter og gennemfører forskningsprojekter og indgår i faglige og tværfaglige forskningsnetværk og –samarbejder med museer, universiteter og andre institutioner nationalt og internationalt
- at museet er aktiv med at forestå forskningsseminarer med andre museer og institutioner nationalt og internationalt.

Det er tilfredsstillende:

- at museets forskning, undersøgelser og udgivelser reflekteres på museets hjemmeside

- at museet har udarbejdet en forskningsplan med overvejelser om samarbejder, publicering og ressourcer.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museet kun publicerer i nationale medier og hovedsaglig i museets egen skriftserie.

Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet i højere grad prioriterer, at få sin forskning publiceret i differentierede fagfællebedømte medier nationalt og internationalt (fx nordisk).

Formidling

Museet er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

Landbrugsmuseet formidler sit ansvarsområde gennem permanente genstands- og interiørudstillinger, særudstillinger, aktiviteter/events, undervisning, levendegørelse, publikationer, foredrag, rundvisninger, via hjemmeside, på sociale medier, apps, blogs, aviser, radio, TV mv. Der er tale om en omfattende og differentieret formidlingsvirksomhed i og uden for museet med brug af varierede formidlingsformer (analoge og digitale medier).

Der arbejdes konsekvent med brugerinddragelse i formidlingen (aktiv deltagelse, interaktivitet, refleksionsplatforme mv.) og i udviklingen af formidlingen (fokusgrupper), med differentiering af formidlingen i forhold til forskellige målgrupper, og eksperimenterende med brug af nye medier og formidlingsformer. Der arbejdes ligeledes konsekvent med en kobling mellem analoge og digitale formidlingsformer og konkrete hands-on aktiviteter og levendegørelse. Museet evaluerer systematisk sine formidlingsstilbud.

Museet har medarbejdere med professionelle formidlingskompetencer. Museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejder med museer, vidensinstitutioner og andre aktører i ind- og udland om sin formidlingsvirksomhed, herunder bl.a. div. puljesamarbejder (landbrugspuljen, industripuljen, måltidspuljen og havepuljen - netværk af museer og andre vidensinstitutioner, der arbejder med landbrugshistorie, industrihistorie, mad- og måltidshistorie og havehistorie), nordiske og europæiske landbrugsmuseer, relevante erhverv (fx fødevarerindustrien, mejerierhvervet), medier (DR, radio), Aarstiderne m.fl.

Museet har en nedskrevet formidlingsplan, der med afsæt i museets strategiske grundlag og mål for formidlingen i rammeaftalen 2012-15 omfatter overvejelser, mål og konkrete planer for formidlingen og dens udvikling, herunder om samarbejde, videndeling, formidlingsformer, målgrupper, ressourceanvendelse mv.

Udstillinger og anden formidling

Museet skelner mellem permanente udstillinger og særudstillinger.

De permanente udstillinger omfatter tematiserede udstillinger om bl.a. bondeliv, landbrug og teknik, maskiner og redskaber, biavl, maden og måltidets kulturhistorie mejeriernes og slagteriernes historie. Genstande, interiørs, modeller, tekstplancher, fotos mv. er suppleret af digital formidling (filmklip, animation, 3D, differentierede fortælle teknikker). Museet arbejder målrettet på opdatering og fornyelse af de ældre udstillinger med udvikling af introafsnit efter inspiration fra udlandet og i samarbejde med bl.a. en animationsskole.

Museet etablerer gennemsnitligt fem særudstillinger om året. På besøgstidspunktet var der to særudstillinger; en kunstudstilling ”Det daglige brød”, hvor udtjente redskaber fra landbruget er blevet til abstrakt kunst samt en udstilling om 1864 ”uden Øl og Mad er Helten ingen Ting” med soldatens fortællinger om sult og mad.

Den Landbrugsbotaniske Have formidler gamle danske nytte- og prydplanter samt urter, buske og træer. Center for den levende Kulturarv formidler de oprindelige danske husdyrracer (kvæg, svin, får, geder, fjerkræ, kanin, bier m.fl.). På markerne formidles gamle sorter af danske landbrugsplanter og et demonstrationslandbrug om landbrugets drift omkring 1930. Høsten demonstreres ved hjælp af oprindelige redskaber og maskiner. Polakhuset formidler en oprindelig landarbejderfamiliebolig. Historisk Køkken og Historisk Madskole arbejder primært med madlavning efter oprindelige opskrifter. Museets projekt om etablering af Madens Hus skal skabe bedre og autentiske rammer og faciliteter til formidling af fag og aktiv forarbejdning af råvarer fra Den Landbrugsbotaniske Have for relevante faglige interessegrupper (laug: Mejerister, slagtere, bryggere, Historisk Køkken) og museets brugere.

Museet tilbyder en lang række events, arrangementer og aktiviteter, herunder sæsonbestemte hands-on aktivitets- og demonstrationsdage med vægt på levende og brugerinvolverende formidling. Museet er også aktivt uden for murene med deltagelse på landbrugsmesser, dyreskue, foodcamps/-festivals mv.

Museets mange laug (Karle- og Pigelaug, Smedelaug, Biavlerlauget, Torvelaug, Bryggerlauget, Dyrælagaug, Mejeristgruppen, Slagtergruppen, Husflidgruppen, Polakhusgruppen, Sydamerne, Væverne, Historisk Køkken) bidrager med levendegørelse ved arrangementer og aktiviteter og viser deres fag og håndværkstraditioner.

Museets samlede formidling suppleres og understøttes af museets hjemmeside, som er opdateret, overskuelig og præsenterer museets tilbud. Hjemmesiden giver desuden adgang til museets samling og uddrag af museets forskning og udstillinger. Med museets MAD-blog omfatter hjemmesiden tillige i et vist omfang mulighed for interaktivitet med publikum.

I 2013 havde museet 8 særudstillinger, 37 særarrangementer samt ca. 200.000 besøg på sin hjemmeside.

Undervisningstilbud

Museet har egen Skoletjeneste, der tilbyder en lang række undervisnings- og temaforløb kombineret med hands-on aktiviteter målrettet alle niveauer; førskole, indskoling, mellemtrin, udskoling, ungdomsuddannelser (herunder AT-forløb) samt relevante erhvervsskoler og -uddannelser (fx kokke- og restaurationsskoler, landbrugsskoler mv.). Undervisningsforløb og -materiale er udviklet i samarbejde med lærere og pædagoger og koordineret med læreplaner og trinmål. Skoletjenesten har endvidere udviklet materialekasser til udlån med genstande, bøger, billedmateriale og lærervejledning. Museet deltager i Infrface-projektet og har indgået formaliseret samarbejde med undervisningssektoren.

I 2013 benyttede i alt 85 klasser/hold sig af museets undervisningstilbud.

Museets brugere

Museet havde i 2013 i alt 94.073 brugere. Antallet af brugere har været stabilt de seneste år (gennemsnitligt ca. 94.500 i perioden 2010-13).

Museet deltager i Den Nationale Brugerundersøgelse. Der er i 2013 indsamlet i alt 258 spørgeskemaer mod forventet minimum 500. Undersøgelsen fra 2013 viser, at den samlede vurdering af museumsoplevelsen ligger over niveauet for både landsgennemsnittet og gennemsnittet for andre kulturhistoriske museer. Det gælder også alle undersøgelsens øvrige parametre, herunder særligt på parametrene; egnethed for børn, muligheden for at deltage aktivt og museets arrangementer. Undersøgelsen viser også, at 94 % af brugerne kommer fra Danmark, 50 % er over 50 år, 14 % befinder sig i aldersgruppen 14-29 år og 62 % er kvinder. Endelig viser undersøgelsen, at 50 % af brugerne har en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, 28 % har en erhvervsfaglig uddannelse, og 23 % har folkeskole- eller gymnasial uddannelse. Også på dette punkt adskiller museet sig markant fra landets øvrige museer ved at have større andel af ufaglærte brugere og brugere med erhvervsfaglig baggrund.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet bedriver en omfattende og differentieret formidlingsvirksomhed i og uden for museet med eksperimenterende brug af nye medier af varierede formidlingsformer
- at museet konsekvent arbejder med brugerinddragelse i formidlingen og udviklingen heraf, med differentiering i forhold til forskellige målgrupper samt med levendegørelse og aktiv deltagelse
- at museet har medarbejdere med professionelle formidlingskompetencer og indgår i relevante faglige netværk og samarbejder nationalt og international
- at museet på forskellig vis præsenterer og giver adgang til museets samling via hjemmesiden
- at museet har indgået formaliseret samarbejde med undervisningssektoren, og at museets Skoletjeneste tilbyder en lang række undervisnings- og temaforløb for alle niveauer, som er udviklet i samarbejde med undervisningssektoren og koordineret med læreplaner og trinmål, og som benyttes i stort omfang
- at museet har en nedskrevet formidlingsplan, der omfatter overvejelser, mål og konkrete planer for formidlingen og dens udvikling.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har succes med at tiltrække brugere, der ellers er underrepræsenteret på museer.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museet ikke følger sin indsamlingsplan og får indsamlet min. 500 spørgeskemaer som led i Den Nationale Brugerundersøgelse.

Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet overvejer sin indsamlingspraksis med henblik på at kunne følge den fastlagte indsamlingsplan og sikre, at der indsamles det forventede antal spørgeskemaer som led i Den Nationale Brugerundersøgelse.

Samlingsvaretagelse

Indsamling

Museet er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning

Museets samling omfatter 70.000 inventarnumre. I 2013 optog museet 275 nye genstande i sin samling, fortrinsvis inden for måltidets kulturhistorie.

Museet har en nedskrevet indsamlingspolitik og har i sin strategi formuleret overvejelser og mål for samlingen og dens udvikling, der sikrer, at museet fører en aktiv, restriktiv og fagligt reflekteret indsamlings- og udskillelsespraksis. Museet har desuden skriftlige retningslinjer for modtagelse.

I regi af Landbrugspuljen har museet i samarbejde med Billund Museum igangsat arbejdet med en samlet gennemgang af de danske statslige og statsanerkendte museers landbrugssamlinger med henblik på en koordineret og prioriteret indsamlings-, udskillelses- og bevaringsindsats.

Registrering

Museet er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til de centrale kulturarvsregistre: Museernes Samlinger og Kunstindeks Danmark (KID).

Hele museets samling er digitalt registret i Regin. Ca. 23.000 inventarnumre er indberettet til Museernes Samlinger, svarende til ca. 33 % af samlingen. Museet oplyser, at det bruger meget tid på at kvalitetssikre eksisterende registreringer, herunder udskille personfølsomme oplysninger før publicering. Indberetningsefterslæbet forventes efter aftale med Kulturstyrelsen (godkendt handlingsplan for indberetning) indhentet inden udgangen af 2015.

Museet har en nedskrevet registreringsinstruks med dokumentation for registreringspraksis og -historik. Museet anfører den faglige begrundelse for indsamlingen i registreringen og har personale med relevant registreringskompetence.

Bevaring

Museet er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

Museets samling opbevares i udstillinger på museets besøgssted (Gl Estrup) og på tre magasiner - to magasiner i tilknytning til museet på Gl. Estrup (besøgsmagasin og magasiner i staldbygningerne) og et magasin i den tidligere kartoffelmelfabrik.

Museet vurderer, at 90 % af samlingen er i hhv. formidlingseget (70 %) og stabiliseret (20 %) tilstand, og 10 % er i hhv. behandlingskrævende (9 %) og svært skadet tilstand (1 %). Årlige måltal for museets konserveringsarbejde er fastlagt i rammeaftalen med Kulturministeriet.

Bevaringsafdelingen i Den Gamle By har i 2007 og 2011 udarbejdet en konserveringsfaglig vurdering af klima og bevaringsforhold i museets udstillinger og magasiner. På anbefaling fra Den Gamle By har museet tillige i 2012 fået Ventilations-eksperten til at udarbejde en rapport over klimaforhold (ventilation og fugt) i museets bygninger. Det fremgår af rapporten fra Den Gamle By, at der er visse problemer med klima og lysforhold i udstillingerne samt problemer med svingende temperaturer og luftfugtighed i alle magasiner. Museet har gennemført en række foranstaltninger til forbedring af klimaforholdene, herunder bl.a. installeret dataloggere, opvarmning af magasinerne i staldbygningen, klimastyring (konstant temperatur) i besøgsmagasinet og magasin i kartoffelmelfabrikken, udbedring af utætheder og anden bygningsvedligehold samt ændring af visse procedurer. Museet oplever, at disse foranstaltninger har haft mærkbar betydning og har forbedret klimaforholdene i museets bygninger.

Museets udstillingsbygninger og magasiner er forsynet med nødvendige tyveri- og brandalarmanlæg, og museet har en beredskabsplan og sikringsplan.

Museet har udarbejdet og arbejder efter en prioriteret bevarings- og konserveringsplan 2008-2017, som løbende suppleres/præciseres. Bevaringsplanen omfatter en systematisk gennemgang af hele museets samling.

Museet har eget konserveringsværksted (stabiliseringsværksted) til reparationer samt til sikring af genstande før magasinering. Personalet tilknyttet museets bevaringsafdeling fører et løbende opsyn med samlingen. Med henblik på konserveringsfaglig ekspertise samarbejder museet med Bevaringsafdelingen i Den Gamle By og tilkøber herfra på ad hoc basis konserveringsydelse samt rådgivning om bevaringsforhold.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet - sammen med andre museer - har taget initiativ til en fælles gennemgang af landbrugs-samlinger med henblik på en koordineret og prioriteret indsamlings-, udskillelses- og bevaringsindsats

- at museet har god og systematiseret praksis omkring sit registreringsarbejde med nedskrevet instruks, der dokumenterer registreringspraksis og –historik, samt uddannet personale.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har en indsamlingspolitik og strategi for sin indsamling og på den baggrund fører en restriktiv og fagligt reflekteret indsamlingspraksis
- at hele museets samling er digitalt registreret, og at museet følger sin handlingsplan for indberetning til de centrale registre og dermed forventer at være ajour med indberetningen inden udgangen af 2015
- at 90 % af samlingen er i hhv. formidlingsejnet og stabiliseret tilstand
- at museet løbende arbejder på forbedring af bevaringsforholdene efter en nedskrevet prioriteret bevaringsplan, fører løbende opsyn samt inddrager konserveringsfaglig bistand i sit bevaringsarbejde
- at bevaringsforholdene i museets udstillinger og magasiner generelt er gode med overkommelige forbedringsbehov
- at museet har en sikringsplan og beredskabsplan samt tyveri- og brandalarmanlæg for udstillingsbygninger og magasiner.

Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet prioriterer at afsætte nødvendige ressourcer til indhentning af indberetningsefterslæbet
- at museet fortsat har fokus på at forbedre bevaringsforholdene i udstillinger og magasiner.

FREMTID

Museet har i den nærmeste fremtid særlig fokus på færdiggørelse af den permanente udstilling om madens og måltidets kulturhistorie, etablering af Madens Hus samt opdatering af de permanente udstillinger om landbrugets kulturhistorie. Museet ønsker fortsat at udvikle og intensivere sit samarbejde med Herregårdsmuseet.

KVALITETSVURDERINGSBESØGET PÅ DANSK LANDBRUGSMUSEUM

Besøget på Dansk Landbrugsmuseum fandt sted den 6. maj 2014.

Fra Landbrugsmuseet:

- Museumsdirektør Peter Bavnshøj, der er leder af museets bevaringsafdeling
- Museumsinspektør, souschef Bettina Buhl, leder af museets forsknings- og formidlingsafdeling
- Kontorfuldmægtig Bodil Jensen, leder af museets driftsafdeling
- Kontorfuldmægtig Marianne Kristensen, leder af museets økonomiafdeling.

Fra Kulturstyrelsen:

- Konsulent Hans-Henrik Landert
- Chefkonsulent Kathrine Lehmann.

På kvalitetsvurderingsbesøget blev alle museets bygninger besigtiget, incl. eksterne magasiner i den tidl. Kartoffelmelfabrik ved Århusvej.

BILAG 1: FORSKNINGSBEDØMMELSE

Kulturministeriets Forskningsudvalg har gennemgået de af Dansk Landbrugsmuseum indsendte publikationer.

Udvalget kan tilkendegive følgende:

Publikationerne, vi har skullet bedømme, er alle tænkt i en klar formidlingssammenhæng, hvori de gør glimrende fyldest. De er journalistisk redigeret og skrevet i et let forståeligt sprog. De indeholder en læsevenlig blanding af årsrapporter, småstykker med mange billeder, interessant erindringsmateriale, oplysninger fra interviews, rapporter om udstillings/indsamlingsaktiviteter og så historiske fremstillinger. Rapporterne om udstillings/indsamlingsaktiviteter tangerer ind i mellem museologiske og formidlingsvidenskabelige overvejelser, men vi vurderer ikke at dette er tilstrækkeligt udfoldet til at de har forskningsrelevans. Flere af de historiske fremstillinger synes at være formidlende fremstillinger af forskningsprojekter publiceret andre steder. Udvalget har imidlertid ikke haft denne kontekst ved bedømmelsen og har derfor vurderet alle artikler isoleret.

1. Udgivelser med nummer 1 påført lever op til de krav, der kan stilles til en videnskabelig udgivelse inden for forskningsområdet. Udgivelsen stemmer overens med det almene forskningsbegrebs kriterier, der kan sammenfattes i forhold til dimensionerne originalitet, gyldighed og transparens.
2. Udgivelser med nummer 2 påført baserer sig på forskning, men udgør ikke i sig selv videnskabelige udgivelser.
3. Udgivelser med nummer 3 påført lægger op til et kommende videnskabeligt arbejde.
4. Udgivelser med nummer 4 påført er anden museumsvirksomhed og populær formidling.

Skriftserie fra Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup nr. 5

Årbog 2009

ISBN 978-87-89429-25-0

Redaktører: Peter Bavnshøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum

Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

Jens Aage Søndergaard, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

4: Peter Bavnshøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum: Årets gang i 2008

4: Hans C.S. Koefoed, gårdejer, lic.agro.: En dannelsesrejse i 1920'erne

3: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Vandringen fra land til by – om landarbejderen i slutningen af 1800-tallet

3: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Fra ishule til køleskab – om køleindustrien

2: Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Kød på bordet – danskernes spise til hverdag og fest

- 2: Jens Aage Søndergaard, cand. phil. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Roedyrkning i Danmark
- 2: Anders Borgen, agronom: Kornets historie
- 2: Niels Bendsen: Den fædrene gård
- 4: Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Det kan man da ikke
- 4: Karen Schacht og Connie Radza, museumsformidlere, Dansk Landbrugsmuseum: Netop nu i Historisk Værksted
- 4: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: De frivilliges arbejde 2008-2009

Skriftserie fra Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup nr. 7

Årbog 2010

ISBN 978-87-89429-27-4

Redaktører: Peter Bavnshøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum

Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

- 4: Peter Bavnshøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum: Årets gang i 2009
- 2: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Polske landarbejdere på Djursland
- 4: Henning Salling Olesen, professor ved Institut for psykologi og uddannelsesforskning, RUC: Polakhuset – tilbage til rødderne
- 4: Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Den digitale montre – 9. klasser involveret i banebrydende museumsformidling i 2009 og 2010
- 2: Erling Hartmann Hansen, dyrlæge, fhv. veterinærinspektør: Fødevarekontrollens udvikling – fra torvehandel til EU's indre marked
- 4: Anders Vestergaard Rasmussen, agronom: Indtryk fra dyrskuer
- 2: Gitte K. Bjørn, forsker, Århus Universitet og Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Gamle sorter nye muligheder – her fokus på hvidkål, gulerod og kålroe
- 4: Gert Poulsen, seniorforsker på NordGen, Svein Solberg, seniorforsker på NordGen og Bernt Løjtnant, projektleder: Reliktplanter – bevaring af levende kulturminde
- 4: Peter Bavnshøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum: Udarbejdelse af undervisningsmateriale om fødevarerplanter
- 4: Hans C.S. Koefoed, gårdejer, lic.agro.: En dannelsesrejse i 1920'erne, anden del
- 4: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: De frivilliges arbejde 2009-2010

Dyrskuer i 200 år

Jens Aage Søndergaard, cand. phil. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

Udgivet af Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup og Landbrugsmessen Gl. Estrup

Udgivelsesår 2010

ISBN 978-87-89429-30-4

- 4: Erik Ørnsbjerg Johansen m.fl: Indledning
- 3: Tina Knudsen Jensen, Niels Andersen: Med Randers som udgangspunkt
- 2: Jørgen Skovbæk: Dansk landbrug gennem 200 år
- 4: Jens Aage Søndergaard, Peter Bavnshøj: Dyrskuets gæster – billedkavalkade

- 2: Jens Aage Søndergaard: Dyrskuernes indflydelse på landbrugets teknologiske udvikling
- 2: Erik Ørnbjerg Johansen: Dyrskuernes betydning for husdyrbruget
- 4: Uffe Lauritsen: En episode fra Hornslet
- 4: Peter Bavnhøj: Et livslangt venskab
- 4: Carl Heide Jørgensen: Dyrskueerindringer
- 4: Anders Vestergaard Rasmussen: Personlige erindringer og beretninger fra Dyrskuer
- 4: Jens Aage Søndergaard, Peter Bavnhøj: Eksempler på dyrskuernes underholdning ...
- 4: Peter Hoe: Landbrugsmessens historie
- 4: Kristian Jensen: Data om Randersegnens dyrskuer
- 4: Jens Aage Søndergaard, Peter Bavnhøj: Uden mad og drikke ... - billedkavalkade
- 2: Bettina Buhl: Kunne de tænke dem at smage ...
- 4: Peter Bavnhøj, Kristian Jensen: Dyrskuerne i dag og i fremtiden

Skriftserie fra Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup nr. 11

Årbog 2011

ISBN 978-87-89429-33-8

Redaktører: Peter Bavnhøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum

Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

- 2: Peter Bavnhøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum: Årets gang i 2010
- 2: Niels Greve, cand. agro.: Herregårdsmejersker – mejeribrugets glemte pionerer
- 4: Annette Ladefoged Torp, pædagog: Historien om: Danish Food Centre i England – 1947 til 1985
- 4: Jens Aage Søndergaard, cand. phil. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Koen har fire hjørner
- 4: Lars Henrik Jacobsen, akademisk medarbejder, Aarhus Universitet, Per Mandrup, Maaltidskonsulenterne Aps, og Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Bæredygtig udnyttelse af gamle, frøformerede danske kål og rodfrugtgrøntsagssorter
- 4: Bolette Crossland, No Crossland og Lila Towle fra Foreningen Frøsamlerne og Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: En drøm af en have
- 4: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Hvem mener hvad om Landbrugskanonen
- 4: Hans C.S. Koefoed, gårdejer, lic.agro.: Dannelsesrejse og udvandring for unge landmænd i første halvdel af 1900-tallet
- 4: Jørgen Vest Rasmussen, landmand: En moderne landmand med udblik!
- 4: Mikkel Boesen, cand.mag.: Fuglen på Taget: Madens Danmarkshistorie
- 4: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Nye publikationer

4: Med hammerslag og esseild

Kirsten Eriknauer, forfatter

Skriftserie fra Dansk Landbrugsmuseum, nr. 6

Udgivelsesår 2010

ISBN 978-87-89429-26-5

Peter Bavnhøj og Irene Hellvik er med i redaktionen

Dansk Madhistorie. Fra fortid til nutid. Skriftserie fra Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup nr. 13

Udgivelsesår 2012

ISBN 978-87-89429-35-4

Redaktører: Peter Bavnhøj, cand.mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum

Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

2: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Det begynder med den bagte kartoffel

2: Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Rodfrugters betydning for den danske private husholdning

3: Mie Buus, etnograf, mag.art., museumsinspektør Museum Thy: Tørfisk, mågesuppe og kullerkropning – kosten i fiskersamfund i Thy for 100 år siden

2: Gitte K. Bjørn, forsker, Århus Universitet og Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Glemte løgsorter skal tilbage i de danske køkkener

4: Benno Blæsild, cand.mag., direktør Fregatten Jylland: Maden ombord på Fregatten Jylland

4: Else Svendsgaard, bachelor i antropolog: Madpakken i dag og dengang

4: Alexandra Vinther: Slagternes juleudstillinger

2: Peter Hambro Mikkelsen, ph.d. afdelingsleder på Moesgård Museum og Peter Mose Jensen, cand.mag. arkæobotaniker, Moesgård Museum: Arkæobotaniske undersøgelser

Dansk Madhistorie. Industrikøkkenets tidsalder. Skriftserie fra Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup nr. 14

Udgivelsesår 2013

ISBN 978-87-89429-36-2

Redaktører: Peter Bavnhøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum

Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum

4: Jens Aage Søndergaard, cand. phil. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Børnemælk-et bidrag til den forbedrede folkesundhed i Danmark

4: Johanne Schrøder Baggesen, stud.mag. i historie og museologi: Pølsemageri

3: Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Gris på gafflen – en reklamekampagne målrettet til de danske husmødre

4: Peter Bavnhøj, cand. mag. museumsdirektør, Dansk Landbrugsmuseum: Kogekonen

4: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Køkkenhistorier fra forsamlingshuset

3: Irene Hellvik, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Karolinepiger

3: Peter Hørup, cand.mag. museumsinspektør, GASmuseet og Hanne Thomsen, cand.mag. museumsleder, GASmuseet: Alt lykkes i en gasovn!

3: Jytte Thorndahl, mag.art. museumsinspektør, Energimuseet: Da køkkenet blev elektrisk

3: John Juhler Hansen, registrator, Danmarks Industrimuseum: Madam Blå – fra hverdagsting til et folkeligt begreb

4: Bettina Buhl, cand.mag. museumsinspektør, Dansk Landbrugsmuseum: Radiser, majroe og rødkål – grøntsager som fik fodfæste med industrialiseringens komme

3: Gården på væggen

Niels Bendsen

Udgivet af Vendsyssel Historiske Museum i samarbejde med Dansk Landbrugsmuseum og Landbohistorisk Selskab

Udgivelsesår 2013

ISBN: 978-87-89904-52-8

Peter Bavnshøj er redaktør